

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΜΑΣΤΕΡΣΟΥ.

Εἶναι εἰδός τι ἀπάτης τὴν ὁποῖαν ἐξυπνάδα,
Ἔως οὗτος μᾶς κατέχει ἐκλαμβάνομεν καὶ φῶς.

Ὁ γέρον πλοίαρχος Μάστερσος, μετὰ τὸ πέρασ μακρυνοῦ τινος ταξειδίου, εὐρίσκετό ποτε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τότε διηγήθη πρὸς τοὺς ἀνεψιούς του τὸ ἀκόλουθον συμβάν τῆς νεότητός του ὅπως προφυλάξη αὐτοὺς ἀπὸ κατεσπευσμένης κρίσεως.

«Ὅτε ἤμην πλοίαρχος εἰς τὸ πρῶτον πλοῖον τὸ ὁποῖον διηύθυνα εἶχον φορτώσει ποτέ, εἰς λιμένα τινὰ τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, τὸ ὄνομα τοῦ λιμένος δὲν ἐνδιαφέρει, καὶ ἤτοιμαζόμεν μετὰ ὀκτῶ ἢ δέκα ἡμέρας ν' ἀναχωρήσω. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ εἶδον ἡμέραν τινὰ ὑψηλὸν ἰσχνόν, καὶ μελανοενδεδυμένον ἄνθρωπον (τὸ ἐπάγγελμα διδάσκαλον ὡς ὑπέθεσα) ἐλθόντα καὶ παρατηροῦντα τὰ τοῦ πλοίου δωμάτια διότι, ὡς ἔλεγεν, ἐσχόπευε νὰ μεταβῆ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου μετεβαίνομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἔλθῃ μαζί μας. Εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν υἱὸν του, παιδίον δεκαετῆς, ἢ δωδεκαετῆς ὡς ἐφαίνετο.

«Εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα ὑπῆρχε καὶ ἕτερον πλοῖον «Οὐνα» ὀνομαζόμενον, ἔτοιμον νὰ ἐκπλεύσῃ καὶ αὐτὸ δι' Ἀγγλίαν καὶ ἔχον δωμάτια δι' ἐπιβάτας, ὡς καὶ ἡμεῖς. Ἦτο ἀμφίβολον λοιπὸν ποῖον ἐκ τῶν δύο πλοίων ἤθελον ἐκλέξει ὁ πατήρ ἐκεῖνος μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ διότι πότε εἰς τὸ ἓν καὶ πότε εἰς τὸ ἄλλο ἐκλινον. Ἐν τούτοις διήλθον σχεδὸν μίαν ἐβδομάδα ἐπὶ τῶν πλοίων εἰσερχόμενοι τὸ πρῶτ καὶ ἐξερχόμενοι τὸ ἑσπέρας καὶ ἐπειδὴ ἐθεωροῦντο ὡς ἐνδεχόμενοι ἐπιβάται προσεκαλοῦντο καὶ ἔτρωγον ἐντός.

«Τέλος ἐξέλεξαν ἐντός τοῦ πλοίου μου δωμάτιον τὸ ὁποῖον καὶ ἤθελον νὰ διευθετήσωσι κατὰ τὴν γνώμην των, ἐγὼ δὲ τοῖς εἶπον νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ Πράκτορος καὶ νὰ φέρωσι τὰ σκεῦή των. Ἐξεληθόντες ὁμῶς δὲν ἐπανῆλθον πλέον, ἡμεῖς δὲ χωρὶς αὐτοὺς ἀπεπλεύσαμεν. Μετὰ τινος μηνῶν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα, δύο δὲ ἡμέρας ὕστερον ἀπὸ ἡμᾶς ἠγχυροβόλησε καὶ ἡ Οὐνα εἰς τὴν παλαιὰν θέσιν τῆς.

«Ὀλίγον μετὰ τὴν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐπιστροφὴν μας μετέβην ἐπὶ πλοίου,

ἀνήκοντος εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ ἰδιοῦ μου, διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ φίλον μου τινὰ ἀναχωροῦντα ἐπ' αὐτοῦ μετὰ τινος ἡμέρας εἰς Ἀγγλίαν. Μετ' ἐμοῦ ἦτο ὁ πλοίαρχος τῆς «Οὐνης,» πόσον δὲ ἐξεπλάγημεν καὶ οἱ δύο ἰδόντες τοὺς παλαιούς μας φίλους, τὸν διδάσκαλον μετὰ τοῦ υἱοῦ του, παίζοντας ὡς ἐφαίνετο τὸ παλαιὸν των παιγνίδιον, προσποιουμένους δηλαδὴ ὅτι ἐξέλεγον δωμάτιον ἐπὶ τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πλεόντων πλοίων καὶ χορταίνοντας ἐπ' αὐτῶν!

«Ναί! οὐδόλως πλέον ἀμφεβαλλόν ὅτι ἦσαν ἀπαταιῶνες. Περὶ τοὺς τέσσαρας μῆνας εἶχον παρέλθει καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὗρωσι πλοῖον καὶ δωμάτιον τὰ ὁποῖα νὰ τοῖς ἀρέσκουσιν; Ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ἐβδομάδα εἰσῆρχοντο καὶ ἐξῆρχοντο τοῦ πλοίου ἐκεῖνου καὶ, ὡς εἶχον συνήθειαν, ἐγευματίζον καὶ ἐδείπνουν ἐν αὐτῷ.

«Ὁ πλοίαρχος, τὸν ὁποῖον μετέβην νὰ ἐπισκεφθῶ, ἔλειπεν εἰς τὴν ξηρὰν ὁ δὲ ἀπαταιῶν ἐκάθητο μετὰ δύο ἢ τριῶν ἄλλων ἐντός τῆς αἰθούσης καὶ ἐδείπνει· ὅτε ὁ ὑποπλοίαρχος μὲ προσεκάλεσε νὰ εἰσέλθω. τῷ εἶπον ὅτι δὲν ἐπιθύμουν νὰ μὲ ἴδῃ ἐκεῖνος ὁ ἀπαταιῶν.

«Ὁ τροφοδότης σας μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ ψευδοεπιβάτης οὗτος ἔρχεται καθ' ἡμέραν· ἔπαιξε καὶ εἰς ἐμὲ πρὸ μηνῶν τὸ αὐτὸ παιγνίδι καὶ ἔχασα ἐξ αἰτίας τοῦ ἓνα ἐπιβάτην»· εἶπον εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον καὶ τῷ ἐξέθηκα τὰ πάντα· ὁ ὑποπλοίαρχος φυσικῶς τῷ λόγῳ ὑπερεθύμωσε καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀποδιώξῃ ἀμέσως, ἀλλὰ τὸν ἠμπόδισα.

«Περίμενε ὀλίγον» τῷ εἶπον «θέλω νὰ τῷ δώσω ἓν μάθημα. Κράτησέ τον μίαν ἢ δύο ὥρας περισσότερον τοῦ συνήθους καὶ διευθέτησε τὰ πράγματα οὕτως ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκη πλοίαριον διὰ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ξηρὰν ἕωσοῦ ἐπιστρέψω.» Τότε, ἐξέθεσα πρὸς αὐτοὺς τί ἐσχόπευον καὶ ὡς ναῦται τὸ ἐχειροκρότησαν. Ὅτε ἐνύκτωσε (καὶ ἡ νύξ συνέβη νὰ ἦναι πολὺ σκοτεινὴ) ἀκάτιον ἔχον ἐν αὐτῷ δύο ἐκ τῶν ναυτῶν μου ἔφθασεν, ὁ δὲ διδάσκαλος μετὰ τοῦ υἱοῦ του ἤκουσαν

ὅτι δι' αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν.

«Τὸ ἀκάτιον ἀντὶ νὰ διευθυνθῆ εἰς θέσιν κατάλληλον ἐπλευσεν εἰς τὴν ἄκραν ἀρχαίου προσχώματος ἐκτεινομένου μακρὰν τῆς παραλίας ἐντὸς ἀβαθῶν ὑδάτων. Ἐπεριμήναμεν καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ ὑποπτεύωνται οὐδέν· ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν καὶ οἱ δύο ἔπεσαν κατακέφαλα· ὁ σκοπὸς ἦτο τὸ παιδίον νὰ μὴ συνοδεύσῃ τὸν πατέρα, διότι μόνον ἐκείνον ἠθέλαμεν νὰ τιμωρήσωμεν. Ἄλλ' ἐν τῷ σκότει δὲν παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ εἷς ἐκράτη τὸν ἄλλον.

«Ὡ, δὲν βλέπτει» εἶπον οἱ ναῦται «εἶναι ἀπλοῦν κύλισμα πρὸς τὴν ξηρὰν διὰ τῆς λάσπης» καὶ ἔκαμαν τόσῃν ταραχὴν διὰ τῶν κωπῶν ὥστε νὰ μὴ ἀκούωνται αἱ φωναὶ, τὰς ὁποίας τὰ δυστυχεῖ ἐκείνα πλάσματα, τὰ ἐγκαταλειφθέντα ἐντὸς τοῦ πηλοῦ, ἐξέβαλλον διὰ νὰ λάβωσι βοήθειαν.»

Ὁ πλοίαρχος διακόψας ἐνταῦθα τὴν διήγησίν του ἐσπόγγισε τὸ μέτωπόν του ἢ δὲ χεῖρ του ἔτρεμεν ἐνόσω ἔπραττε τοῦτο. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρὸν ἢ δὲ φωνὴ του καθόσον προεχώρει διεκόπτετο ὑπὸ τῆς συγκινήσεως.

«Μετέβην εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ ἐπλαγίασα κάτευχαρτιστημένος μὲ τὸν ἑαυτόν μου. Ναί, ἐσκέφθην ὀλίγον περὶ τοῦ παιδίου ἀλλὰ τέλος ἦτο, ὡς καὶ οἱ ναῦται εἶπον, κύλισμα διὰ τῆς λάσπης. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἀπαταιῶνα τοῦ ἔπρεπε καὶ τοῦ ἔπρεπε καλά.

«Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν περὶ τὴν ἐνδεκάτην πρὸ μεσημβρίας ὥραν ὁ πλοίαρχος τοῦ ἄλλου πλοίου καὶ ὁ πρᾶκτωρ ἦλθον εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ τότε ἠνοίχθη ἐπὶ τῆς καρδίας μου πληγὴ ἥτις ἀκόμη μὲ πονεῖ ἂν καὶ παρῆλθον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔκτοτε ἔτη.

«Ἀκριβῶς πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποθάνει τὸ παιδίον... Ὅτε ἔπεσεν ὁ λαιμὸς του ἐτροπήθη ὑπὸ σιδήρου ἢ καρφίου ἐκεῖ πλησίον εὐρισκομένου πασσάλου καὶ τόσον πολὺ αἷμα ἔρευσε ἐκ τῆς πληγῆς, ἕνεκα τοῦ πολλοῦ καιροῦ τὸν ὁποῖον ἐχρειάσθησαν ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν, ὥστε τὸ παιδίον ἀδιακόπως ἐλειποῦμαι, καὶ πᾶσα ἀκολούθως βοήθεια ἰατροῦ ἀπεδείχθη παράκαιρος. Ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἕνεκα τῆς ἀγωνίας τοῦ τέκνου του ἔμεινε καθ' ὄλην τὴν νύκτα ἐκείνην μὲ τὰ βεβρεγμένα καὶ λασπωμένα φορέματα καὶ κατελήφθη τέλος ὑπὸ φρικτοῦ

ρίγους προδρόμου θανατηφόρου πυρετοῦ τῶν τόπων ἐκείνων. Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔπεσεν εἰς παραφροσύνην καὶ ἐνῶ ἐκαθήμεν παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του...» Ὁ πλοίαρχος καὶ πάλιν διέκοψε τὴν διήγησιν μὴ δυνάμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπίτινα λεπτά.

«Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο τὸ χεῖριστον. Δὲν ἠδυνήθη οὔτε κἂν ἀθλίως ν' ἀνακουφίσω ἑμαυτὸν παρηγορούμενος μὲ τὴν ἀθλίαν ἰδέαν ὅτι αἱ ἄτιμοι πράξεις του ἐπέφερον τὰ δυστυχήματά του.

«Δὲν ἦτο ἀπαταιῶν μῆτε, ὡς ἐσπευσμένως συνεπέρινα, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας μου περιήρχετο τὰ πλοῖα ἐπὶ τῆς προφάσει ὅτι ζητεῖ δωμάτιον· δὲν ἐταξείδευσε μετ' ἐμοῦ διότι μερικὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐπερίμενε ἐκ τῆς πατρίδος του δὲν τοῦ ἔφθασαν ἐγκαίρως· ὁ πρᾶκτωρ ἐγίνωσκεν ἐνῶ ἐγὼ ἠγνώουν ταῦτα. Ἦτο πολὺ ἀξιοσέβαστος ἄνθρωπος μὲ μικρὸν εἰσόδημα τὸ ὁποῖον καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξέλειψε. Μόνη αἰτία δὲ δι' ἣν ἦλθεν εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας ἦτο ἡ ὑγεία τοῦ τέκνου του, τὸ ὁποῖον ἰατροὶ συνεβούλευσαν νὰ διέλθῃ ἔτη τινα εἰς θερμὸν κλίμα· ἕνεκα τούτου ἐδέχθη διδασκαλικὴν τινα θέσιν, ἥτις ἦτο τότε εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην κενή.

«Ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφήσας δύο ὀρφανὰς θυγατέρας εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ἐν τῇ πατρίδι του.

«Εἰσῆχθη εἰς δίκην ἕνεκα τοῦ παιδίου, ἐτιμωρήθη· μὲ ἠλεγεξάν δηλαδὴ αὐστηρῶς καὶ μοὶ ἐπέβαλον πρόστιμον· ἐνταῦθα δὲ ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἐτελείωσεν ὡς πρὸς τὸν κόσμον· ἀλλὰ μετὰ τῆς συνειδήσεώς μου, ὄχι.

«Προσεπάθησα τὸ κατὰ δύναμιν νὰ προστατεύσω τὰ ὀρφανὰ καὶ εἶχον τὸ βᾶρος τῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τέλος ὑπανδρεύθησαν καὶ τὰ δύο καὶ ὡς ἀκούω εἶναι εὐτυχεῖ. Ὁ Θεὸς ὁμῶς, ὅστις ἐτάζει καρδίας, γινώσκει πόσον ἡ συνειδήσις μου ἐλέγχουσα με ἐπὶ τῶσαυτα ἔτη μὲ ἐβασάνιζεν.»

«Ὡστε, ἀγαπητοί, ἀφοῦ βλέπετε ὅτι ὑπάρχει εἶδος τοιοῦτον ἀπάτης ἢ ὁποῖα ἐνόσω μᾶς κατέχει μᾶς κάμει νὰ τὴν ἐκλαμβάνωμεν ὡς ἐξ ὑπὸν ἄδα μᾶς προσέχετε ἀπὸ τὰς κρίσεις τὰς κατεσπευσμένας, προσέχετε ἀπὸ τὰ βεβιασμένα συμπεράσματα, ὠφελήθητε ἀπὸ τὸ πάθημα τὸ ἰδικόν μου.»

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΠΙ ΗΛΙΑΚΩΝ ΩΡΟΛΟΓΙΩΝ.

Παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Νικαίας, ὁ δρόμος, καθὸ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου πολὺ προσβαλλόμενος, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλήρης κόνεως. Εἰς τὸν δρόμον ἐκείνον εὐρίσκεται μικρά τις οἰκία, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς κληματαρίαν καὶ ἀνωθι ταύτης ὠρολόγιον ἡλιακόν. Ἐπὶ τοῦ ὠρολογίου ἐκείνου πᾶς ὁ θέλων νὰ ἴδῃ τὴν ὠραν βλέπει καὶ τὸ ἐξῆς δίστιχον.

Io vado e vengo ogni giorno
Ma tu andrai senza ritorno

δηλ. Ἐγὼ ὑπάγω κ' ἔρχομαι καθημερ' ὡς ὡς δέον.

Σὺ ὁμῶς θέλεις διαβῆ καὶ δὲν θὰ ἔλθῃς πλέον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐρίσκονται πολλὰ τοιαῦτα ὠρολόγια ἡλιακὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων σπανίως δὲν ἀναγινώσκει τις καὶ γνωμικόν τι τοιοῦτον, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ γράψαντες ἐσκόπευον νὰ διαγείρωσι σκέψεις εἰς τὸν σπανίως ἐπιθυμοῦντα νὰ σκέπτηται περὶ ἑαυτοῦ ἄνθρωπον. Οὕτως ἐν Φλωρεντίᾳ ἐπὶ τοιοῦτου ὠρολογίου ἀναγινώσκειται.

Mia vita è il sol
Dell' uom la vita è Dio
Senza essa è l' uom
Qual senza sol son io
Ζωὴ μου εἶν' ὁ ἥλιος
Θεὸς δ' ἡ τοῦ ἀνθρώπου
Χωρὶς αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος
Εἶν' ὅ,τι ἐπὶ τόπου
ἀνευ ἡλίου εἶμ' ἐγώ.

Ἐκεῖ ἐπίσης ἀπαντᾶται καὶ τὸ
Quod petis umbra est
ἦτοι Ὅ,τι ζητεῖς εἶναι σκιά.

Εἰς ἄλλο πάλιν μέρος ἐπὶ ἡλιακοῦ ὠρολογίου εὐρίσκεται ἡ ἀκόλουθος, χάριν, δύνάμιν καὶ λεπτότητα μεγάλην ἔχουσα, ἐπιγραφὴ.

Horas non numero nisi serenas
Ὡρας δὲν ἀριθμῶ εἰμὴ λαμπούσας.

Παρὰ τὸν καπνοσολῆνα ἐξοχικῆς τινος οἰκίας εἶν' ἐστημένον ὠρολόγιον τοιοῦτον καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐπιγραφὴ·

Fumus et umbra sumus
Καπνὸς καὶ σκιά εἶμεθα.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μὴ ἡλιακῶν ὠρολογίων εἰς τὰ μέρη ἐκείνα γράφουσι τοιαύτας ἐπι-

γραφάς. Εἰς Νικαίαν ἐστήθη ἐσχάτως πολυποίκιλον καὶ μέγα ὠρολόγιον, δεικνύον ἡμέρας καὶ καιροὺς, φάσεις σελήνης, καὶ ἔτη καὶ πλῆθος ἄλλων περιέργων πραγμάτων. Ἐπὶ τοῦ ὠρολογίου τούτου εὐρίσκεται καὶ ἡ ἐξῆς ἀπλουστάτη ἐπιγραφὴ·

Transit umbra, lux permanet

Ἡ μὲν σκιά παρέρχεται, τὸ φῶς δὲ διαμένει.

Οὕτως οἱ θέλοντες δύνανται καὶ νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ διδάσκωνται καὶ διὰ τῶν ὠρολογίων εἰσέτι! ἀλλὰ πόση διαφορὰ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν κοσμοῦντων διὰ χρυσοῦ ἢ καὶ λίθων πολυτίμων τὰ δεικνύοντα τὰς εἰρρέσεις τοῦ χρόνου ἐργαλεῖα, καὶ οὕτω κολακευόντων τὴν κενοδοξίαν τῶν ἀσθενῶν!

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ.

Τὸ 476 Μ. Χ. ἔπεσεν ἡ δυτικὴ τῆς Ρώμης αὐτοκρατορία. Ἐκτοτε δὲ μέχρι τῆς δεκάτης ἔκτης ἑκατονταετηρίδος ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν ἐξησκεῖτο καθ' ὄλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ὑπὸ μόνον τῶν μοναχῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο φάρμακα καὶ ἐπωδὰς συνάμα. Εἰς τὰς ἐπωδὰς ἀπεδίδοτο πολὺ περισσότερα δραστηκότης ἢ εἰς τὰ ἰατρικά· ἡ δὲ θεραπευτικὴ οὐδόλως εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν προώδευσεν. Ἐν τούτοις οἱ μοναχοὶ δὲν παρεσύρθησαν καθ' ὀλοκληρίαν ὑπὸ τῶν προλήψεων τοῦ καιροῦ τῶν. Ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀπηντᾶτο καὶ καλῶς διατηρούμενον νοσοκομεῖον, ὃ δὲ κῆπος ἦτο πλήρης βοτάνων εἰς ἃ ἀπεδίδοτο θεραπευτικαὶ ἰδιότητες. Ἀναμφιβόλως κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς καὶ ταραχώδεις ἐκείνους τοῦ μεσαιῶνος χρόνους οἱ μοναχοὶ ἔσωσαν πολλῶν ἀνθρώπων ζωὴν, καθότι τότε τὸ μοναστήριον καὶ τὸ νοσοκομεῖον αὐτοῦ ἦσαν τὰ μόνον καταφύγια τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων.

Κατὰ τοὺς ἀφεγγεῖς ὁμῶς ἐκείνους αἰῶνας ἀνεφάνησαν καὶ τινες ἀκτῖνες, ἀλλ' ἀπὸ μέρους ὅλως δι' ὄλου ἀνεπίστου. Οἱ Ἀραβες, οἵτινες κατέκτησαν τὴν δυτικὴν Ἀσίαν, τὴν βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἰσπανίαν, ἀπὸ τῆς ἐβδόμης μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, ἀφοῦ ἀπεκατεστάθησαν εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας διὰ τῆς σπάθης ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν ἀφήρσαν, ἤρχισαν νὰ καλλιεργῶσι τὰς τέχνας

καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἰδρυσαν σχολὰς, ἀπέκτησαν βιβλιοθήκας, τὰ δὲ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Εὐκλείδου, τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ μετεφράσθησαν εἰς τὴν Ἀραβικὴν ὑπὸ τοῦ ἐκ Βαγδάτης ἰατροῦ Χοναῖρ τὸ 780 Μ. Χ. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι συνέτειναν πολὺ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν συγγραμμάτων τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Ἑλλάδος οἱ Ἀραβες ἔκαμον καὶ τινὰς προόδους εἰς τὴν ἰατρικὴν. Ὡς λόγου χάριν ἀντὶ τοῦ σκληροῦ καθαρισμοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐλλεβόρου εἰσηῆσαν τὴν χρῆσιν εὐκόλων διουρητικῶν οἷα τὸ κοτόλιον (senna) καὶ βραβέντι, προσέθησαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαρμάκων τὸν μόσχον καὶ πρῶτοι μετεχειρίσθησαν διύλισιν καὶ ἀνάλυσιν χημικὴν.

Εἰς ἐκ τῶν μάλα διακεκριμένων Ἀράβων ἰατρῶν ἦτο καὶ ὁ Ραζῆς ὅστις ἔγραψε δώδεκα βιβλία περὶ χημείας καὶ πραγματεῖαν περὶ εὐφλογίας, ἀσθένειαν τὴν ὁποίαν αὐτὸς πρῶτος περιέγραψε. Τὴν παθολογίαν καὶ θεραπευτικὴν του ἠρανίσθη ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, τοῦ ὁποίου ἦτο μαθητὴς ἀφωσιωμένος. Μεγαλειτέρας φήμης παρά τὸν Ραζῆν ἤξιώθη ὁ Ἀβεκίννας, προσαγορευθεὶς «ἡγεμὼν τῶν ἰατρῶν»· οὗτος ἐγεννήθη εἰς Βοχάραν καὶ ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐφημίσθη διὰ τὴν πολυμαθειαν αὐτοῦ. Μετέφρασε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν Ἀραβικὴν, ἐκ τῆς ὁποίας μεταφράσεως κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα Μιχαὴλ ὁ Σκῶτος μετέφρασεν αὐτὰ λατινιστί. Εἶναι περίεργος ὁ δρόμος δι' οὗ τὰ συγγράμματα τοῦ σοφοῦ Ἑλληνοῦ ἔφθασαν εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους. Ὁ Ἀβεκίννας μετὰ βίον πολυτάραχον, ἀφοῦ ἔγεινε βεζίρης, ἐφυλακίσθη, ἐξωρίσθη, ἀπέθανε τέλος τὸ 1036 εἰς ἡλικίαν 58 ἐτῶν. Τὸ θεραπευτικὸν του σύστημα οὐδὲν διέφερεν ἀπὸ τὸ τοῦ Γαληνοῦ.

Σύγχρονος τοῦ Ἀβεκίννα ἦτο ὁ Ἀραψ ἱστοριογράφος τῆς ἰατρικῆς Ἀλῆ Ἀββάς, ἐπονομαζόμενος Μάγος ἐνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ μαθήσεως· τούτου τὸ μέγα σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου μετάφρασις λατινικὴ εἰσέτι σώζεται, ὠνομάσθη «Ἀλμαλέκους» ἢ ἔργον βασιλικόν. Ὁμοίως ἦ καὶ μεγαλειτέρας φήμης ἤξιώθησαν εἰς τὴν ἰατρικὴν ὁ ἐκ Σεβίλλης Ἀβενζόαρ καὶ ὁ ἐκ Κορδόβης Ἀβερρόης δύο ἐκ τῶν μάλα πε-

παιδευμένων ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῶν λαμπροτέρων κοσμημάτων τῆς Ἰσπανίας ἐπὶ τῶν Σαρακινῶν. Μετὰ τούτους ἦνθισεν ὁ Ἀβουλκᾶσης διακεκριμένος ἰατρός καὶ συγγραφεύς. Συνοψίζοντες ὅμως τὰ ἔργα πάντων τούτων εὐρίσκομεν ὅτι πᾶν τὸ εἰς τοὺς Ἀραβας χρεωστούμενον συνίσταται εἰς ὄχι ἀξιοκαταφρονήτους τινὰς προσθήκας, ἄς εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαρμάκων ἐποίησαν, εἰς τὸ ὅτι περιέγραψαν πρῶτοι πάθη τινὰ, ὡς τὰς εὐφλογίας καὶ τὴν ἐρυθρίτιν, καὶ ὅτι συνέτεινον εἰς τὴν διάσωσιν τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱστορικοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ προελθόντος ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς δυτικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῶν μεταναστεύσεων τῶν βορείων βαρβάρων ἐθνῶν. Οἱ βάρβαροι εἴτε Γότθοι εἴτε Βάνδαλοι, εἴτε Οὐνοί, ἢ Βισιγότθοι, ἢ Φράγκοι, ἢ Λομβαρδοί, καὶ τοι ὡς ἐκ τοῦ πρὸς τὰς ἀσθενείας φόβου τῶν ἐξετίμων τοὺς αἰχμαλώτους ἰατροὺς, δὲν εἶχον ὅμως καιρὸν ἢ κλίσιν νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτοὶ τὴν ἐπιστήμην μήτε ἦτο δυνατόν, ὡς ἐκ τῶν ταραχῶν τὰς ὁποίας παντοῦ ἐπροξένουν, νὰ διατηρηθῇ τάξις ἐπιστημόνων ἀνδρῶν. Εἶναι ὅμως λίαν παράξενον ὅτι ἡ τοῦ θεραπεύειν τέχνη εὖρε θεραπευτὰς παρά τοῖς ὁπαδοῖς θρησκείας βασιζομένης ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς σπάθης ὁποῖους δὲν ἠδύνατο νὰ εὖρη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεταξύ τῶν κηρυττόντων ἑαυτοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Μεγάλου Ἰατροῦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

Πολλὰ εἶδη ζώων ζῶσι κατ' ἀγέλας. Θὰ ἦτο δὲ ὅπως δι' ὅλου ἀκατανόητον τοῦτο ἂν αὐτὰ δὲν συνεννοοῦντο δι' ὁποιοῦδήποτε τρόπου, ἦτοι δὲν ἀπετέλουν κοινωνίας, ἀφοῦ μάλιστα γινώσκουμεν ὅτι εἰς πολλὰς τοιαύτας ομάδας ζώων, ἕκαστον μέλος ἔχει καὶ ἰδιαιτέρον ἔργον νὰ ἐκτελέσῃ, σχετιζόμενον μετὰ τοῦ τῶν ἄλλων μελῶν. Ὄταν οἰκογένειά τις καστῶρων οἰκοδομῇ οἶκον, τὰ διάφορα μέλη, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν οἰκογένειαν, οἷονδὴποτε ἔργον ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἂν ἐκτελεῖ τόσον καλῶς συνεννοοῦνται καὶ μετὰ τοσαύτης ἁρμονίας ἐργάζονται πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὥστε ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχουσι τρόπον συνεννοήσεως, διότι ἄλλως

ἀντὶ τῆς νῦν ἁρμονίας, θὰ περιέπιπτον εἰς μεγαλειτέραν σύγχυσιν ἢ οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ κτίσωσι τὸν πύργον τῆς Βαβέλ.

Ὄταν φωλεὰ τις μυρμηκῶν διαταράττηται οἱ εὐρισκόμενοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας εἰδοποιοῦσι περὶ τοῦ κινδύνου καὶ τοὺς ἐντὸς καὶ ὄλοι οὗτοι ἀμέσως ἀρχίζουσι νὰ μεταφέρωσι τὰ ὠὰ καὶ τὰ νεογνὰ εἰς τὰ κατώτερα τῆς φωλεᾶς μέρη, τὰ ὁποῖα καὶ θεωροῦσιν ἀσφαλέστερα. Ἐὰν ἡ φωλεὰ καταστραφῇ οἱ μύρμηκες σκορπίζονται κατὰ μυρίας διευθύνσεις ὅπως εὖρωσι θέσιν τινὰ καταφυγῆς· ἅμα δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν εὖρη χάσμα τι ἐντὸς τοῦ ἰσχυροῦ ἢ ὑπὸ τὸ ἔδαφος ὅπου νὰ δύνανται νὰ διασωθῶσιν, ἀμέσως τρέχει πρὸς τοὺς συντρόφους του, εἰδοποιεῖ αὐτοὺς περὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς πρὸς τὸ μέρος. Ἐντὸς ὀλίγου ἢ εἰδήσεις διαδίδεται μεταξύ πάντων καὶ μετ' ὀλίγον οἱ μύρμηκες ἔχουσι νέαν συναθροίσεως θέσιν. Πᾶς δὲ ὅστις παρετήρησέ ποτε τὰ μικρὰ ταῦτα ζῶα εἶδε βεβαίως ὅτι ὅταν ἔν ἀπαντήσῃ ἕτερον καὶ τὰ δύο στέκονται καὶ τρόπον τινὰ συνομιλοῦσιν.

Ὁ Δ. Φραγκλῆνος διηγεῖται ὅτι ἡμέραν τινὰ εὖρε μύρμηκας τρώγοντας γλύκισμα εὐρισκόμενον ἐντὸς τοῦ δωματίου του· ἔλαβε λοιπὸν τὸ γλύκισμα, ἐτύναξεν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς μύρμηκας καὶ ἔπειτα τὸ ἔθεσεν εἰς σκεῦος κρεμάμενον ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, συνέβη ὅμως ὥστε εἰς μύρμηκας νὰ μείνῃ ἐπὶ τοῦ γλυκίσματος. Οὗτος ἀφοῦ ἐχόρτασεν εὖρε τὸν δρόμον διὰ τοῦ σπάγου εἰς τὴν ὀροφήν καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν φωλεὰν διὰ τοῦ τοίχου. Δὲν παρήλθεν ἡμίσεια ὥρα καὶ μεγάλη συνοδία μυρμηκῶν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν φωλεὰν διηυθύνθη πρὸς τὸν τοῖχον, ἀνέβη εἰς τὴν ὀροφήν, εὖρε τὸν σπάγον καὶ δι' αὐτοῦ κατέβη εἰς τὸ κρεμάμενον γλύκισμα, τὸ ὁποῖον ταχέως κατηναλώθη. Ὁ Φραγκλῆνος διατείνεται ὅτι ὁ μύρμηκας ὅστις εἶχε μείνει ἐπὶ τοῦ γλυκίσματος, ἐπιστρέψας ἀφοῦ ἐχόρτασε διηγῆθη καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μύρμηκας τὰ περὶ τῆς νέας θέσεως τοῦ προσφιλοῦς των φαγητοῦ καὶ ὅτι ὠδήγησεν αὐτοὺς διὰ τῆς μόνης πρὸς αὐτὸ ὁδοῦ.

Οἱ ἐντομολόγοι διηγοῦνται τὴν θαυμασίαν ἱστορίαν ἐκδρομῶν καὶ κατορθωμάτων πολεμικῶν τὰ ὁποῖα εἶδη τινὰ μυρμηκῶν ἐκτελοῦσι, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι φανερόν ὅτι πολλάκις διαβιβάζουσιν εἰδήσεις

οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ ποικίλας καὶ συνθέτους μεταξύ των. Πρὶν ἢ κινήσωσιν εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν των πέμπουσι κατασκόπους, οἵτινες ἐρευνῶσι τὴν ἐχθρικὴν χώραν καὶ ταχέως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἄν αἱ πληροφορίες των φανῶσι καλὰ ἀμέσως ὁ στρατὸς κινεῖ· διαρκούσης τῆς ὁδοπορίας μνηνται ἢ ἀξιωματικοὶ ἀδιακόπως μεταβαίνουσιν ἐκ τοῦ μετώπου εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἀναμφιδόλως φέροντες διαταγὰς καὶ δίδοντες ὁδηγίας. Ἀφοῦ ἀρχίσῃ ἡ μάχη καὶ οἱ ἐπιτιθέμενοι αἰσθανθῶσιν ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυροὶ διὰ νὰ νικήσωσι τὸν ἐχθρὸν πέμπουσι ταχυδρόμους εἰς τὸ ἴδιόν των στρατόπεδον ζητοῦντες ἐπικουρίας, αἱ ὁποῖαι καὶ ἔρχονται. Διαρκούσης τῆς μάχης καὶ τοὶ τὰ διαμαχόμενα μέρη δὲν ἔχουσι στολὰς διακριτικὰς, ἀλλ' εἶναι τοῦ αὐτοῦ χρώματος καὶ μορφῆς, ἕκαστος τῶν μικρῶν στρατιωτῶν διακρίνει τὸν φίλον ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν του· ἐὰν δὲ συμβῇ φίλος νὰ προσβάλλῃ φίλον τὸ λάθος ἀμέσως ἀνακαλύπτεται καὶ θωπεῖται διαδέχονται τοὺς κτύπους.

Ἡ γλῶσσα τῶν μυρμηκῶν εἶναι ἡ κωφὴ καὶ βωβὴ γλῶσσα τῶν σημείων καὶ τῶν νευμάτων, τὴν ὁποίαν σχηματίζουσι μεταχειριζόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ὄργανά των, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἐπίκρια (antennæ). Οἱ στρατιωτικοὶ μύρμηκες πρὶν ἢ κινήσωσι κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν των ἐγγίξει ὁ εἰς τὸν κορμὸν ἢ τὸ σῶμα τοῦ ἄλλου μετὰ τὰ ἐπίκρια καὶ μέτωπά των, καὶ φαίνεται ὅτι οὕτω μεταδίδουσι τὰς περὶ ὁδοπορίας διαταγὰς των. Οἱ κατάσκοποι καὶ σκοποὶ διαβιβάζουσιν τὰς εἰδήσεις κτυπῶντες μετὰ τὰ ἐπίκριά των. Πέτρος ὁ Οὐβερὸς, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱστοριογράφος τῶν μικρῶν τούτων ζώων, ὅστις μᾶς ἀφῆκε διασκεδαστικώτατην ἱστορίαν τῶν ἐτάκτων κοινωνιῶν των, παρετήρησεν ὅτι, ὅτε ἐπέιραζε τοὺς εὐρισκομένους ὅσον τὸ δυνατόν μακρύτερον τῶν λοιπῶν οὗτοι ἔτρεχον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐκτύπων τὰς κεφαλὰς των καὶ οὕτως εἰδοποιοῦν περὶ τοῦ κινδύνου· ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ μὲν ἐργατικοὶ μύρμηκες ἠτοιμάζοντο πρὸς ἀμυναν, αἱ δὲ βασίλισσαι καὶ οἱ ἄρρενες, ὡς ὄντα δειλὰ, ἔτρεχον καὶ ἐκρύπτοντο.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΑΜΠΕΛΟΥ.

Αν εξετάσωμεν τὰς χώρας ὅπου ἡ ἀμπέλος καλλιεργεῖται θέλομεν εὑρεῖν ὅτι βροσιότερον τῆς 51ης μοίρας Β. πλάτους μόνον ὄξος δύναται νὰ παράγῃ καὶ νοτιότερον τῆς 29ης Β. πάλιν πλάτους ἡ σταφυλὴ πρὶν ὠριμάσει ξηραίνεται. Πιάνει δὲ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ γώματα ἀλλὰ προτιμᾷ τὰ ἐλαφρὰ καὶ ἀμμώδη καὶ εὐαρεστεῖται εἰς ὑψώματα, ἀνοικτὰ καὶ κεκλιμμένα πρὸς νότον. Αὐξάνει ταχέως, ζῆ πολὺν καιρὸν καὶ καθόσον ἡ ἡλικία τῆς αὐξάνει συναυξάνει καὶ τὸ μέγεθός τῆς. Ὁ Πλίνιος (Ῥωμαῖος φυσικοῖστορικὸς) διηγεῖται ὅτι μία μόνον ρίζα ἀμπέλος ἐσκέπαζεν ὀλόκληρον δημόσιον περίπατον εἰς Ῥώμην καὶ ὅτι ἔδιδεν ἕως δέκα ἀμφόρας οἴνου. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἔτος 1757, ἀπαντᾷται ὅτι ξηλουργός τις, Βισσῶτος καλούμενος, ἐφύτευσε τὸ 1720 εἰς γωνίαν τινὰ τῆς οἰκίας του, ἐν Βεζανσῶνι, κληῖμα μυροστάφυλον (μουσκάτον). Τὸ κληῖμα ἐκεῖνα τόσον ταχέως ἠύξανεν ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐκάλυψε τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας. Ὅταν ἔφθασε τὴν στέγην κατεσκεύασαν κληματαριὰν δώδεκα μέτρων μήκους καὶ τριῶν πλάτους, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔθεσαν τοὺς κλάδους του. Ἐνδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα εἶχεν ἐξαπλωθῆ εἰς ὅλην τὴν γειτονίαν, ἔφερε 2406 βότρυας καὶ μετ' ὀλίγον ἐκάλυψε καὶ τὰς γειτονικὰς οἰκίας.

Ὁ κορμὸς τῆς ἀμπέλου γίνεται ἐνίοτε πολὺ χονδρὸς. Ὁ Στράβων περιγράφει τὴν Μαργίανην ὡς «γῆν εὐάμπελον» καὶ ἀναφέρει ὅτι λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ πολλάκις ἡ ἀμπέλος πρὸς τὴν ρίζαν καταπτᾷ τόσον χονδρὴ ὥστε μόλις δύο ἄνδρες δύνανται νὰ τὴν ἀγκαλιάσωσιν. Λέγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι αἱ θύραι τῆς ἐν Ῥαβέννη μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας εἶναι κατεσκευασμέναι ἐκ ξύλου ἀμπέλου, καὶ ὅτι αἱ σανίδες αὐτῶν ἔχουσιν ὑπὲρ τὰ τρία μέτρα μήκος καὶ πλάτος 40 ἑκατοστά. Τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου λέγεται καθ' ὑπερβολὴν σκληρόν καὶ «διαρκεῖ αἰωνίως» ὡς λέγει ὁ Πλίνιος ὅστις ἀναφέρει ὅτι εἰς Πεταπόντον ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἥρας στηριζόμενος ἐπὶ στήλων ἐκ ξύλου ἀμπέλου, καὶ ὅτι εἰς Ἐφεσον ἀνῆρχοντο ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος διὰ κλίμακος

κατασκευασθείσης ἐκ μιᾶς καὶ μόνῃς ἀμπέλου τῆς Κύπρου.

Ἡ ἀμπέλος εἶναι φυτὸν ἐλικοφόρον καὶ ἀνέρπον ἢ ἐγκισσευόμενον. Τὰ ἀνθή του εἶναι μικρὰ, πράσινα μὲ πολυσχήμους ἀνθήλας ἢ μὲ κορυφὴν κορυμβοειδῆ· ὁ δὲ καρπὸς του, ἡ σταφυλὴ, εἶναι ἢ μᾶλλον ἐξαιρετός ὁπώρα ἐξ ὧων ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Εἰς τὴν Γένεσιν, ἥτις εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πάντων τῶν σήμερον σωζομένων βιβλίων, ἀναφέρεται ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Νῶε, ὅστις ἦτο γεωργός, «ἐφύτευσε ἀμπέλωνα· καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη» ὥστε οἱ ἄνθρωποι οὐ μόνον τὴν ἀμπέλον καὶ τὴν ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀμπέλου οἴνοποιαν ἐγίνωσκον ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μέθην παρεδίδοτο πολλάκις ὅπως ἀποδείξωσιν ἴσως ὅτι «ἐγκείται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.»

Ἡ Εἰς τοῦ Μελλοντος Πενθεροῦ μου

Εἰσοδος.

ὑπο Σαμψῶνος Βίλδερος.

Ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, καθ' ἣν ἀπήλαυσα τῆς εὐχαριστήσεως νὰ συνομιλήσω καὶ γνωρίσω προσωπικῶς τὸν μέλλοντα πενθερόν μου ἦτο ὡς ἑξῆς.

Ὅτε ἤμην ὑπάλληλος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κ. Χένλη ἡμέραν τινὰ παρουσίασα συνάλλαγμα 1000 ταλλήρων εἰς τραπεζικόν τινα οἶκον τῆς Βοστώνης ὅπου ὁ Κ. Ἰωσήφ Βάρελλος ἦτο ταμείας καὶ ἔλαβον ἀπὸ τὸν λογιστὴν δύο χαρτονομίσματα τῶν 500 ταλ. Φθάσας εἰς τὸ κατάστημά μας ἤνοιξα τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μὲ σκοπὸν νὰ ἐναποθέσω τὰ χρήματα, ἀλλ' ἀντὶ δύο χαρτονομισμάτων εἶχον τρία ἐκ 500 ταλλήρων ἕκαστον. Τὰ χαρτονομίσματα, ὄντα νέα, εἶχον κολλήσει ὁμοῦ ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου, ὡς φαίνεται, ἠπατήθη καὶ ὁ λογιστὴς. Ἀμέσως ἀνέφερα τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν προϊστάμενόν μου ὅστις καὶ μὲ ἐνίσχυσε εἰς τὴν γνώμην μου, νὰ ἐπιστρέψω εἰς τοῦ τραπεζίτου καὶ ἐπιδιορθώσω τὸ σφάλμα.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν τράπεζαν ἀμέσως εἶπον εἰς τὸν λογιστὴν ὅτι εὔρον λάθος εἰς τὰ

χρήματα τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου μοι ἔδωκε πρὸς ἐξαργύρωσιν τοῦ παρουσιασθέντος συναλλάγματος. Ἄλλ' ἐκεῖνος, «Κύριε,» μοι εἶπεν, «ἔπρεπε νὰ εἰδῆτε τὸ λάθος πρὶν ἐξέλθῃτε τοῦ καταστήματος, ἐπειδὴ δὲν διορθώνομεν λάθη ὕστερον ἀφοῦ ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ἐξέλιθῃ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μας.»

Συγχρόνως ἀνοίξας τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μετὰ μεγάλης μου στενοχωρίας εἶδον ὅτι μοῦ ἔλειπον τὰ γραμμάτια τῶν 500 ταλλήρων. Χωρὶς νὰ ἀπαντήσω λέξιν ἐγκυκαταλείψας τὴν τράπεζαν μετέβην εἰς τὸ γραφεῖόν μου, καὶ ἐκεῖ, ἀνοίξας πάλιν τὸ χαρτοφυλάκιόν μου, τοῦ ὁποίου καὶ τὰ δύο μέρη ἦσαν ἀκριβῶς ὅμοια, ἰδοῦ, εὔρον πάλιν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ χαρτονομίσματα.

Τότε ἀμέσως ἐπέστρεψα καὶ ἐκ τρίτου εἰς τὴν τράπεζαν ἅμα εἰσήλθον ὁ λογιστὴς ἀνέκραξε «Καλά!.. πάλιν ἔρχεσαι; Πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἀκούσης ὅτι δὲν βλέπομεν λάθη ἅμα ὡς ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ὑπερβῆ τὸ κατώφλιον τοῦ καταστήματός μας;» «Κύριε» τῷ ἀπήντησα, «ἔχω ἀπόφασιν νὰ μὴ φύγω ἀπὸ ἐδῶ ἂν δὲν τακτοποιηθῇ τὸ λάθος.» Ὁ λογιστὴς τότε στρέψας τὰ νῶτα μὲ ἀφῆκε νὰ στέκωμαι καὶ μετέβην εἰς πληρωμὰς διαφόρων συναλλαγμάτων καὶ γραμματίων τὰ ὁποῖα τῷ ἔφερον.

Ἀφοῦ ἐστάθην ἐπὶ ὄραν ὁ ταμείας Κ. Βάρελλος ἔτυχε νὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ πληρώνοντος λογιστοῦ καὶ τὸν ἠρώτησε τί ὁ νέος ἐκεῖνος ἐπερίμενε στεκώμενος τόσην ὄραν ἐκεῖ κάτω. «Ἐχει ἀξίωσιν,» εἶπεν ὁ λογιστὴς, «ὅτι ἔκαμα λάθος ὅτε πρὸ μιᾶς ἢ δύο ὥρων τὸν ἐπλήρωσα καὶ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ ὅτι δὲν διορθώνομεν λάθη.»

Ἀκούσας τότε ὁ ταμείας Κ. Βάρελλος μὲ ἐπλησίασε μὲ πολὺ εὐγενῆ τρόπον καὶ μοι εἶπε «Νέε, δὲν εἰξεύρετε ἴσως ὅτι οἱ κανονισμοὶ τοῦ καταστήματος δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸν λογιστὴν νὰ τακτοποιῇ λάθη οἰαδήποτε ἀφοῦ ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ἐξέλιθῃ ἅπαξ τοῦ καταστήματος.» Ἀπήντησα, «ὁ λογιστὴς σας μοι τῷ εἶπεν ἤδη, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι κύριε, νὰ σας εἰπῶ ὅτι ἔγεινε λάθος, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ μὴ φύγω ἀπὸ τὴν τράπεζάν σας ἂν τὸ λάθος δὲν διορθωθῇ, καὶ ὅτι θὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν ἀπόφασίν μου ὁποιοῖδήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ νόμοι καὶ κανονισμοὶ σας.»

Ὁμιλήσας ἀρκετὰ μεγαλοφώνως, καθότι εἶχον καὶ ὀλίγον ἐρεθισθῆ, ἠνάγκασα καὶ τὸν διευθυντὴν τῆς τραπεζῆς νὰ ἀφίση τὸ γραφεῖον του καὶ τοὺς διαφόρους ὑπάλληλους νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματά των εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρισκόμην. Ὁ λογιστὴς τότε, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ διευθυντοῦ, εἶπεν ὅτι φωνάζω καὶ ἐπιμένω νὰ μὴ συμμορφωθῶ πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ καταστήματος. Ὅθεν μὲ ἀφῆκαν καὶ πάλιν μόνον.

Ὅτε ἡ ὑπηρεσία τῆς τραπεζῆς ἦτο πρὸς τὸ τελειοῦσθαι διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ εὐγενὴς τοὺς τρόπους ταμείας, μὲ τὴν γλυκύτητα ἐκείνην ἥτις ἐχαρακτήριζεν ὅλα του τὰ κινήματα μὲ ἐπλησίασε καὶ μοι εἶπε «Νέε, ἔχε ὀλίγην ὑπομονὴν ἕως ὅτου κλείσωμεν ἀπ' ἐξῶ, διότι τότε ὁ λογιστὴς θὰ παρατηρήσῃ τοὺς λογαριασμοὺς του καὶ θὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἐξακριβώσῃ, εἰ δυνατόν, τὸ λάθος, ἂν πραγματικῶς λάθος ἔγεινε.» Τότε ἀπεκρίθην ὅτι «ἐπειδὴ βλέπω διάθεσιν εἰς τοὺς διοικοῦντας τὴν τράπεζαν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν δικαιοσύνην, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ λάβῃ τόσον βάρος ὁ λογιστὴς καὶ νὰ ἐπιθεωρῇ ταμεία καὶ κατάστοιχα.» Ὅθεν καὶ ἐξάξας ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου ἓν χαρτονομίσμα 500 ταλλήρων τὸ ἐνεχείρισα εἰς τὸν ταμείαν, εἰπὼν ὅτι ἦτο κολλημένον μὲ ἄλλα, καθὸ νέα καὶ ὅτι ἀνακαλύψας τὸ πρᾶγμα τοῦ τὸ ἐπιστρέφω.

«Ἦὼς» μοι εἶπε, «Νέε, ὀνομάζεσαι;» «Τὰ ὀνόματα εἶναι λέξεις,» τῷ ἀπήντησα, «ἐν τούτοις ὀνομάζομαι Βίλδερος.» «Κύριε Βίλδερ,» μοι εἶπε, «περάσατε μέσα εἰς τὸ γραφεῖον, παρακαλῶ, καθήσατε καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σας συστήσω εἰς τὸν διευθυντὴν μας» «Ζητῶ συγγνώμην, Κύριε» τῷ ἀπεκρίθην, «καθότι πολὺ ἐχρονотρίβησα ἐδῶ καὶ εἶμαι βιασμένος νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κατάστημά μας.»

Ὁ διευθυντὴς, ταμείας καὶ λογιστὴς, συμβουλευθέντες τότε πρὸς στιγμὴν κατ' ἰδίαν ἀπεφάσισαν νὰ ἔλθῃ ὁ τελευταῖος καὶ νὰ μοι προσφέρῃ 50 ταλλήρων γραμμάτιον, ἀλλ' ἐγὼ ἀπεποιήθην νὰ λάβω αὐτὸ, παρακαλέσας εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ ἀρνῶνται τόσον ἐπιμόνως τὴν διώρθωσιν τῶν σφαλμάτων.

Ὅλιγον ἐφανταζόμην κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὅτι ὁ ταμείας ἐκεῖνος ἦτο πατὴρ τῆς

μελλούσης νὰ μοὶ παρέξη τὸ θέλγητρον, τὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς μου.

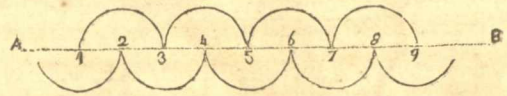
ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπῶμεν ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ τέχναι, εἴτε ὠραῖαι εἴτε βάνανυσοι ὀνομάζονται, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ δηλαδή καὶ ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ, ὡς καὶ ἡ τέχνη τοῦ ξηλουργοῦ κ' ἡ τοῦ λιθοξόου, ἡ τοῦ σιδηρουργοῦ καὶ τοῦ κτίστου, αἱ πλεῖσται τῶν βιομηχανικῶν ἐργασιῶν, ἡ ραπτικὴ, τὰ χειροτεχνήματα, εἰς ἃ αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν καταγίνονται, ἔχουσι ἀνάγκη τῆς διὰ γραμμῶν παραστάσεως σχημάτων, εἴτε ἐκ τῆς φύσεως λαμβανομένων εἴτε ὑπὸ τῆς φαντασίας πλαττομένων, ἥτοι τῆς τέχνης τῆς ἰχνογραφίας. Τοῦτο εἶναι τόσον αἰσθητὸν, τόσον ψηλαφητὸν ὥστε μᾶλλον θαυμάζομεν πῶς εἰς τὰ μέρη μας, ὅπου ἄλλοτε ὅλαι αἱ τέχναι ἤνθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν τόσον ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη ἀπὸ τὰ λείψανά των ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη διδάσκονται, ὁ ἀπαραίτητος οὗτος κλάδος τῆς ἀνθρωπίνου ἐποικίας τόσον νὰ παραμεληθῆται.

Πόσον θὰ ὠφελοῦντο καὶ ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς οἱ τεχνίται μας ἀν κατὰ τὰς μακρὰς τοῦλάχιστον τοῦ χειμῶνος ἐσπέρας κατεγίνοντο μίαν μόνην ὥραν εἰς τὸ διασκεδαστικὸν καὶ ὠφέλιμον τοῦτο μάθημα! Πρῶτον, τὴν ὥραν ταύτην δὲν θὰ ἐσύχναζον εἰς καφφενεῖα ὅπου καθεὶς τοῦλάχιστον ἐν ἡ δύο γρόσια ἐξοδεύει καὶ ὅπου χίλιοι πειρασμοὶ ποτῶν ἢ χαρτοπαιγνίων τὸν περιστοιχίζουσι· δεύτερον, εἰς τὰς συνομιλίας των θὰ ἤρχετο συχνότερον τὸ περὶ τῆς τέχνης θέμα καὶ ὁ νοῦς των θὰ ἀπετρέπετο ἀπὸ ἄλλα μάταια ἴσως ἢ βλαβερὰ πράγματα· τρίτον, θὰ ἐγίνετο καθεὶς τεχνίτης καλλιέτερος καὶ ἀμύλλα εὐγενῆς μεταξὺ των θὰ ἐγεννᾶτο· τέταρτον θὰ ἔδιδον εἰς τοὺς μικροὺς καλὸν παράδειγμα νὰ καταγίνωνται εἰς τι χρῆσιμον ἀντὶ τοῦ βλαβεροῦ παραδείγματος τοῦ νὰ διέρχωνται τὴν ὥραν εἰς καφφενεῖα· ἐνὶ λόγῳ θὰ ὠφέλουν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ δοθῇ ὠθησίς τις πρὸς τοῦτο ἀποφασίζομεν νὰ δημοσιεύωμεν ἀπὸ καιροῦ

εἰς καιρὸν, καθ' ὅσον τὰ μέσα ἡμῶν ἐπιτρέπουσιν, ὕλην ἀποκλειστικῶς τεχνικὴν, ἀρχίζοντες ἀπὸ κοσμήματα καὶ ὁδηγίας.

Τενεῖα στεφανωτή. (Bordure festonnée).

Τὸ κόσμημα τοῦτο ἐκτελεῖται ἀπλούστατα καὶ εὐκολώτατα διότι ἀν πρῶτον γράψωμεν τὴν γραμμὴν, τὴν εὐθείαν, Α Β ὅσον μακρὰν θέλομεν, καὶ ἔπειτα σημειώσωμεν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἴσα χωρίσματα 1, 2, 3, 4, κτλ. τόσον μεγάλα ὅσον θέλομεν νὰ ἦναι τὸ πλάτος τοῦ κοσμήματος ἀπὸ τὸ ἐν τῆς γραμμῆς μέρος, δηλαδή τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου πλάτους· τότε ἄλλο τίποτε δὲν μᾶς μένει εἰμὴ νὰ ἀνοίξωμεν τὸν διαβήτην ἴσον μὲ ἐν ἀπὸ τὰ σημειωθέντα χωρίσματα, καὶ θέτοντες τὸν ἕνα πόδα του ἐπὶ τοῦ σημ. 1, νὰ γράψωμεν τὸ ἡμικύκλιον Α 2, ἔπειτα μεταφέροντες τὸν πόδα του ἐπὶ τοῦ σημείου 2 νὰ γράψωμεν ἀπὸ τὸ ἄλλο τῆς εὐθείας μέρος τὸ ἡμικύκλιον 1 3 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους. Τὰ παχύτερα τῶν γραμμῶν μέρη γίνονται τοιαῦτα ἀκολούθως διὰ τῆς χειρὸς· ὅστις ὅμως γυμνασθεὶς ἀποκτήσῃ ὀλίγην ἐπιδεξιότητα δύναται νὰ τὰ ἐκτελῇ τοιαῦτα ἀμέσως.

Ὁ Μέγας καὶ πολὺς Νεύτων ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του εἶπε. « Δὲν εἰξεύρω τὸ τί φαίνομαι εἰς τὸν κόσμον, ὅσον ὅμως τὸ κατ' ἐμὲ μοὶ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξα ὅμοιος μὲ μικρὸν παιδίον παίζον εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ διασκεδάζον ἑμαυτὸν διὰ τῆς εὐρέσεως πότε καὶ πότε λαμπρῶν τινῶν χαλιχιῶν ἢ ὠραιότερων κογχυλίων παρὰ τὰ κοινὰ, ἐνῶ ὁ μέγας τῆς ἀληθείας ὠκεανὸς κεῖται ὅλος κεκαλυμμένος ἐνώπιόν μου.

Ὁ Καρτέσιος συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι, ὅτε ἠδικεῖτο ἔθετε ἑαυτὸν τόσον ὑψηλότερα τοῦ ἀδηκῆματος ὥστε τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ.